

Sygn. akt I CSK 3028/22

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko K. D.

o zachowek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 września 2021 r., sygn. akt V Ca 1307/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany K. D. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 września 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Skarżący wskazał także na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, którym jest ocena charakteru czynności prawnej polegającej na przekazaniu spadkodawczyni przez pozwanego 100% ceny zakupu nieruchomości, którą nabyć mogła z uwagi na obowiązujące przepisy wyłącznie spadkodawczyni (z racji bycia była małżonka

głównego najemcy), a następnie zwrotne jej przekazanie finansującemu (pozwanemu).

W odpowiedzi na skargę powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący nie wykazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarga kasacyjna jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Po pierwsze, z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika wprost, które przepisy prawa materialnego miałyby zostać naruszone przez Sąd Okręgowy w sposób kwalifikowany. Stwierdzenie w tym kontekście, że Sąd drugiej instancji w sposób rażący dopuścił się naruszenia prawa procesowego, a w konsekwencji prawa materialnego jest niewystarczające (k. 5 skargi). Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w treści uzasadnienia skargi, a zwłaszcza podstaw kasacyjnych, jeżeli strona nie powołała ich we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17, i z 10 maja 2018 r., I CSK 800/17).

Po drugie, odwołanie się do naruszenia art. 5 k.c. nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi. Sąd Najwyższy prezentuje konsekwentnie pogląd, że zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94; z 2 października 2015 r., II CSK 757/14). W konsekwencji stosowanie klauzuli generalnej z art. 5 k.c. pozostaje domeną sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, mógłby zakwestionować oceny tych sądów, gdyby były rażąco błędne i krzywdzące. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie przedstawił jednak argumentów, które uzasadniałyby ocenę, że Sąd Okręgowy, stosując art. 5 k.c. dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Po trzecie, wskazując na naruszenie art. 994 § 1 k.c., skarżący nie przedstawił wyводу, w jaki sposób pominięcie darowizn dokonanych na rzecz rodzeństwa pozwanego miało wpływ na wynik sprawy. O ile rację ma skarżący podnosząc, że darowizna dokonana na rzecz powoda mogłaby wpływać na zmniejszenie jego roszczenia o uzupełnienie zachowku (art. 991 § 2, art. 996 k.c.), to darowizna na rzecz siostry stron powiększałaby substrat zachowku (art. 994 § 1 k.c.), co prowadziłoby do wniosku, że powodowi przysługuje wobec pozwanego roszczenie w większym rozmiarze. Zagadnienia te nie zostały w ogóle przez skarżącego dostrzeżone i wyjaśnione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest natomiast zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby

umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Sąd Najwyższy przypomina, że konstrukcja takiego zagadnienia powinna odpowiadać wymogom zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 390 § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06). W konsekwencji dopuszczalne jest przedstawianie zagadnień (pytań) prawnych wyłącznie „do rozstrzygnięcia”, a nie „do uzupełnienia”. Pytanie takie, zaczyna się zawsze od partykuły pytajnej „czy”. Oznacza to, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, dokonuje się przez wybór towarzyszącej mu odpowiedzi (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2000 r., III CZP 2/00). Zagadnienie prawne przedstawione przez skarżącego tych wymogów nie spełnia.

Co więcej, skarżący nie przedstawił pogłębionego wywodu dotyczącego poruszonego zagadnienia prawnego. Nie wskazał na rozbieżności w doktrynie lub orzecznictwie, nie przedstawił możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych, ani racji juredycznych stojących za każdą z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się na tej płaszczyźnie jedynie do ogólnikowego sformułowania zagadnienia prawnego.

Ponadto, łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ponadto, mając na uwadze sytuację majątkową pozwanego, na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył go kosztami postępowania kasacyjnego.

[as

at]